

ΒΙΑ – ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ – ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ 1»

«Σχολικός εκφοβισμός- bullying»

Το φαινόμενο του bullying, δηλαδή η στοχευμένη και επαναλαμβανόμενα βίαιη συμπεριφορά (λεκτική ή σωματική) που υπόκειται ένα παιδί από συμμαθητές ή συνομηλίκους, ενσαρκώνει τη νέα αγωνία των γονών τα τελευταία χρόνια.

Οι μορφές που μπορεί να πάρει είναι ποικίλες, και αφορούν τη σωματική βία- όπως χτυπήματα, σπρωξίματα ή κλωτσιές, τη λεκτική βία - με τη μορφή υποτιμητικών προσφωνήσεων ή πειραγμάτων που προσβάλλουν, είτε τη διάδοση φημολογίας που θίγει την υπόληψη του ατόμου και συχνά συνεπάγεται τον κοινωνικό του αποκλεισμό. Μια πιο πρόσφατη μορφή σχολικού εκφοβισμού αφορά το διαδικτυακό bullying, όπου η διαπόμπευση του ατόμου πραγματοποιείται μέσω e-mail, μηνυμάτων στο Facebook ή SMS.

Η παρενόχληση, οι επίμονες προσβολές, ο στιγματισμός και η επακόλουθη περιθωριοποίηση, απαξιώνουν τα παιδιά ως μέρος του συνόλου, επηρεάζουν σημαντικά την αυτό-εικόνα τους, και κατ' επέκταση την ακαδημαϊκή επίδοση και τις κοινωνικές τους δεξιότητες.

Πως μπορεί ο γονιός να προστατεύσει το παιδί από το να εκτεθεί σε αυτό το είδος βίας και να την υποστεί; Άλλα και ποιοί είναι οι παράγοντες που ωθούν αντίστοιχα ένα παιδί στο να ασκήσει οργανωμένη βία σε κάποιο συμμαθητή ή συνομήλικο;

Είναι σαφές ότι το πλαίσιο του σχολείου χρειάζεται να αναλαμβάνει δράση για τον εντοπισμό και την αποτροπή συστηματικών συμπεριφορών στοχοποίησης σε βάρος συγκεκριμένων μαθητών. Πέρα αλλά και προγενέστερα από αυτό, βασική ασπίδα προστασίας αποτελεί η θέση του παιδιού στο πλαίσιο της οικογένειας και η σχέση, που αναπτύσσει με τους κοντινούς του.

Το παιδί χρειάζεται να εισπράττει την υποστήριξη και αποδοχή του κηδεμόνα, ο οποίος κατανοεί τα συναισθήματα και τις δυσκολίες του, συζητά ανοιχτά μαζί του, χωρίς υπερβολικές υποδείξεις και επικριτικότητα, σέβεται τη γνώμη και τις επιθυμίες του, είναι υποστηρικτικός στα λάθη και στις αποτυχίες του, πιστεύει στις δυνάμεις του και στη δυνατότητά του να ανατρέψει ένα κακό αποτέλεσμα ή να επανορθώσει έναν λάθος χειρισμό.

Όλα τα παραπάνω βοηθούν το παιδί να χτίσει μια θετική και σταθερή εικόνα για τον εαυτό του, η οποία το προφυλάσσει όχι μόνο από το να υποστεί αλλά και από το να εκφράσει προς κάποιο συνομήλικο αντίστοιχη συμπεριφορά. Κι αυτό γιατί τόσο ο «θύτης» όσο και το «θύμα» συμπεριφορών εκφοβισμού είναι άτομα που διατηρούν μια υποτιμημένη εικόνα για τον εαυτό τους και μια αντίστοιχα ανεπαρκή σχέση με τους κοντινούς τους.

Στην περίπτωση του «θύματος», η κακή συμπεριφορά, που υπόκειται έρχεται να επιβεβαιώσει προ υπάρχουσες αμφιβολίες για τον εαυτό του αναφορικά με την αξία του, την εικόνα του αλλά και τη δυνατότητα να αντιδράσει σε κάτι αρνητικό. Παράλληλα, η έλλειψη υποστηρικτικού περιβάλλοντος στο οποίο θα μπορούσε να στραφεί για να μοιραστεί τις δυσκολίες του, ενισχύουν την αμφιβολία σε σχέση με την πιθανότητα να εισακουσθεί και να δικαιωθεί με αποτέλεσμα να αποδέχεται παθητικά αυτό που του συμβαίνει.

Στην περίπτωση του «θύτη», τα οποία αρνητικά συναισθήματα προς τον εαυτό αποβάλλονται μέσα από την έκφραση επιθετικότητας προς ένα άλλο άτομο. Κάποιος χρειάζεται να «κουβαλήσει» την κακή εικόνα που έχει για τον εαυτό του, να λειτουργήσει ως κατώτερος, ασήμαντος ή τιποτένιος, για να μπορέσει εκείνος να νιώσει «υπεροχή».

Πρόκειται για μια αίσθηση ανωτερότητας που δε βασίζεται σε μια καλή, σταθερή εικόνα για τον εαυτό, μέσα από τη θετική εκτίμηση των δυνατοτήτων του αλλά σε μια διαστρεβλωμένη επιβεβαίωση ισχύος που προϋποθέτει την ταπείνωση του άλλου.

Επομένως, τόσο εκείνος που προκαλεί όσο και εκείνος που υπόκειται τη βίαιη συμπεριφορά, έχει χάσει την ευκαιρία να πιστέψει στις δυνατότητές του ώστε να διεκδικήσει κάτι παραπάνω από το ρόλο του κακού ή του κακοποιημένου. Είναι και οι δυο εξίσου «θύματα», που χρειάζονται τη βοήθεια του κοντινού και ευρύτερου περιβάλλοντος, ώστε να διαμορφώσουν μια καλύτερη προοπτική για τον εαυτό τους.

Το οικογενειακό περιβάλλον, ως το πιο άμεσα κοντινό πλαίσιο, μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στο να διαμορφώσει μια υγιέστερη εικόνα για τον εαυτό του, με έμφαση στις ικανότητες αλλά και με αποδοχή όποιων λαθών ή παραλείψεων.

Η παραδοχή αυτή θα του επιτρέψει να αναγνωρίσει πιο ολοκληρωμένα ποιος είναι, χωρίς να εγκλωβιστεί στην εικόνα του «άτρωτου», που θα το αποτρέψει από το να μοιραστεί τις δυσκολίες του,

εξαναγκάζοντάς το να γίνεται συστηματικά αποδέκτης αρνητικών συμπεριφορών ή να τις ξεφορτώνεται προς τους άλλους.

Φώνη Τζιτζιμίκα Ψυχολόγος BSc, MA, MBPsS, δημοσιεύτηκε στο psychology now.gr

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ 2»

«Βία κατά των γυναικών»

Παγκόσμια Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών

Παρά το γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών υπάρχει ανέκαθεν, μόλις τη δεκαετία του '90 αναδείχτηκε ως πρόβλημα από τη Διεθνή Κοινότητα. Το Δεκέμβριο του 1999 η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με απόφασή της, όρισε την 25η Νοεμβρίου ως Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών,[1] αναγνωρίζοντας το φαινόμενο αυτό ως μια μορφή καταπάτησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου που εγείρει νομική και πολιτική προστασία.

Ξεκινώντας από το 1992, τα Ηνωμένα Έθνη απέδωσαν έναν πρώτο ορισμό για τη βία κατά των γυναικών, χαρακτηρίζοντάς τη ως «έμφυλη βία», ενώ τον επόμενο χρόνο διατυπώθηκε ο πρώτος διεθνώς αποδεκτός ορισμός του φαινομένου. «Ο όρος "βία κατά των γυναικών" περιλαμβάνει κάθε πράξη βίας που στηρίζεται στο φύλο και έχει ως αποτέλεσμα, ή είναι δυνατό να έχει ως αποτέλεσμα, τη σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο για τις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων των απειλών τέτοιων πράξεων, τον εξαναγκασμό ή την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας, είτε αυτό προκύπτει στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή» (παρ. 113).

Το 1995, στην 4η Παγκόσμια Διάσκεψη Γυναικών, ο παραπάνω ορισμός επικυρώθηκε και εμπλουτίστηκε, ενσωματώνοντας τη βία σε διάφορα πλαίσια: α) μέσα στην οικογένεια (ενδοοικογενειακή βία), β) μέσα στην κοινωνία (βιασμός, σεξουαλική κακοποίηση, σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία, trafficking/σωματεμπορία) και γ) από το Κράτος, όπου απαντάται. Τέλος, το 2011, η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης επικεντρώθηκε στην πρόληψη και την αντιμετώπιση τόσο της βίας κατά των γυναικών γενικά όσο και της ενδοοικογενειακής βίας, αποδεχόμενη τους πρότερα διατυπωμένους ορισμούς και προσθέτοντας την οικονομική διάσταση του φαινομένου.

Όσον αφορά τις μορφές της βίας, είναι γεγονός ότι η βία κατά των γυναικών έχει πολλά πρόσωπα. Ειδικότερα, οι κύριες βίαιες συμπεριφορές είναι η φυσική/σωματική, η σεξουαλική, η ψυχολογική και η οικονομική. Στη σωματική βία, πηγή προέλευσης είναι η διάθεση επιβολής και η ανάγκη επικράτησης του θύτη με εξουσιαστικούς όρους. Η σεξουαλική, στη συνέχεια, η οποία σχετίζεται άμεσα με τη σωματική, έχει πολλές παραλλαγές. Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει τον εξαναγκασμό για σεξουαλικές

πράξεις στις οποίες δε συναινεί το θύμα, αλλά και την καταναγκαστική πορνεία (trafficking). Εξίσου σημαντική μορφή βίας είναι η ψυχολογική, η οποία είναι και η πιο δύσκολα ανιχνεύσιμη. Ο εξαναγκασμός για υποταγή με απειλές, η συνεχής υποτίμηση και η δημιουργία κλίματος εκφοβισμού συνιστούν ενδεικτικές συμπεριφορές ψυχολογικής βίας. Τέλος, η οικονομική βία περιλαμβάνει εκμετάλλευση των οικονομικών πόρων του θύματος, στέρηση του δικαιώματος για εργασία, σεξουαλική παρενόχληση και απειλές για απόλυση από τον εργασιακό χώρο.

Οι παραπάνω μορφές της βίας κατά των γυναικών έχουν αρνητικές επιπτώσεις τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Ο ανθρώπινος πόνος, σωματικός και ψυχολογικός, και οι απειλές έχουν σοβαρές συνέπειες στην υγεία των γυναικών θυμάτων βίας, οδηγώντας τες σταδιακά και στην απομόνωση. Ο αρνητικός αντίκτυπος της βίας επιβαρύνει κατ' επέκταση όλη την οικογένεια, διαταράσσοντας τις ισορροπίες της, και ενδυναμώνει και άλλες μορφές βίας που κυριαρχούν στην κοινωνία.

Το κόστος της βίας κατά των γυναικών είναι υπερβολικά υψηλό, καθώς περιλαμβάνει τις υπηρεσίες που απευθύνονται σε αυτές και στα παιδιά τους, αλλά και την απόδοση της δικαιοσύνης. Επιπλέον, η ζημιά είναι μεγάλη στο κοινωνικό σύνολο λόγω του χαμένου ανθρώπινου δυναμικού και της μειωμένης παραγωγικότητας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού Ήνωμένων Εθνών, το 40-50% των γυναικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αναφέρει κάποια μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας, το 35% των γυναικών βιώνουν τη βία τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους από ερωτικό σύντροφο, το 55-95% των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας δεν καταγγέλλουν το πρόβλημα. Επίσης, έχει βρεθεί ότι οι γυναίκες 15-44 ετών κινδυνεύουν περισσότερο από βιασμό ή ενδοοικογενειακή βία παρά από καρκίνο, τροχαία ατυχήματα, πόλεμο ή ελονοσία, ενώ μία στις πέντε γυναίκες κάποια στιγμή στη ζωή της θα πέσει θύμα βιασμού ή απόπειρας βιασμού.

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών έχει αναδειχθεί ως κοινωνικό πρόβλημα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, γι' αυτό και η Πολιτεία έχει λάβει μια σειρά μέτρων που αφορούν την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς και την προστασία των γυναικών θυμάτων βίας. Σημαντικό σκόπελο όμως για την υλοποίηση των μέτρων αυτών αποτελεί η ανεπαρκής εικόνα της έκτασης και της φύσης της βίας κατά των γυναικών λόγω έλλειψης στοιχείων.

Η άγνοια για τις δομές υποστήριξης που υπάρχουν και για τη σχετική νομοθεσία, η πεποίθηση ότι κάποιες μορφές βίας είναι ταμπού και η μη ευελιξία του κρατικού μηχανισμού -σε ορισμένες

περιπτώσεις- για τη διαχείριση των κακοποιημένων γυναικών συνθέτουν την πραγματικότητα και αποτελούν τα σημεία που πρέπει να αλλάξουν. Βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη αυτού είναι η ενεργοποίηση και η αφύπνιση του συνόλου της κοινωνίας, ξεκινώντας από την παραδοχή ότι όλοι και όλες έχουν δικαίωμα στη ζωή.

Σωτηρία Αποστολάκη - Γεωργία Ροβόλα, Γραφείο Ισότητας ΕΝ.Π.Ε.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ 3»

«Η Φόνισσα»

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Η ΦΟΝΙΣΣΑ, από τα καλύτερα έργα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, είναι ένα εκτενές διήγημα (νουβέλα) και δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά σε συνέχειες, στο περιοδικό Παναθήναια το 1903, με υπότιτλο: «Κοινωνικόν μυθιστόρημα». Κεντρικό πρόσωπο είναι η Χαδούλα ή Φραγκογιαννού, που τη ζωή της, όπως θα δούμε, παρουσιάζει ο συγγραφέας στα πρώτα κεφάλαια. Η Φραγκογιαννού κυριαρχείται από την εγκληματική ιδέα της βρεφοκτονίας και διαπράττει μια σειρά από φόνους μικρών κοριτσιών. Κατά το νεοελληνιστή Λίνο Πολίτη «Η Φόνισσα είναι ένα δυνατό έργο ψυχογραφικό· η γυναίκα αυτή με την αβυσσαλέα ψυχολογία, που τοποθετείται έξω από την ανθρώπινη κοινωνία, είναι ένα πρόσωπο αινιγματικό και ολότελα ξένο από τους αφελείς (πονηρούς πολλές φορές, αλλά καλόκαρδους πάντα) νησιώτες που γεμίζουν τα άλλα του διηγήματα. Η ψυχολογική περιγραφή δίνεται με τελείως διαφορετική αδρότητα...». Άλλοι μελετητές βρίσκουν στη Φόνισσα απηχήσεις από το μυθιστόρημα του Ντοστογιέφσκι Έγκλημα και Τιμωρία.

Από το κεφ. Θ' «Δυο Μικρά Κοράσια»

Αφού είχε γεμίσει το καλάθι της, και ο ήλιος έκλινε πολύ χαμηλά, καθώς εξήλθε του ερήμου ναΐσκου, η γραία Χαδούλα εκίνησε να επιστρέψῃ εις την πολίχνην. Κατήλθε πάλι το ρέμα ρέμα εις τα οπίσω, εστράφη δεξιά, άρχισε ν' ανηφορίζη προς τον λόφον του Αγίου Αντωνίου, οπόθεν είχεν έλθει. Μόνον πριν φθάση ακόμη εις την κορυφήν του λόφου, εφ' ου ίσταται το παρεκκλήσιον, και οπόθεν ανοίγεται μεγάλη θέα προς τον λιμένα και την πόλιν, είδεν εκεί δεξιά της χαμηλά εις το βάθος μικράς κοιλάδος, ήτις καλείται της Μαμμούς το ρέμα, και τέμνει κατ' αμβλείαν γωνίαν την άλλη βαθείαν κοιλάδα του Αχειλά, τον ευρύν και καλώς καλλιεργημένον κήπον του Γιάννη του Περιβολά, και είπε μέσα της:

«Ας πάω στον μπαχτός του Γιάννη, να του γυρέψω κανένα μάτσο κρομμύδια, ή κανένα μαρούλι, να με φιλέψη... Τι θα χάσω;».

Συγχρόνως, ανεπόλησε* την στιγμήν εκείνην ότι προ ημερών είχεν ακούσει ότι η γυναίκα του Γιάννη του Περιβολά ήτον άρρωστη. Ηγόνει αν αύτη ευρίσκετο τώρα εις την καλύβην την εντός του κήπου, παρά την είσοδον, ή αν ενοσηλεύετο εις την πόλιν. Άλλ' επειδή ο κηπουρός ο ίδιος θα ευρίσκετο εξ άπαντος εδώ, (συνεπέρανεν, επειδή έβλεπε μακρόθεν ανοικτήν την θύραν του περιβόλου) εσυλλογίσθη να του πουλήσῃ δούλευσιν, με τα βότανα που είχε στο καλαθάκι της, υποσχομένη αυτών «μαντζούνια» προς ίασιν της γυναικός του. Είτα ευθύς πάλιν είπε καθ' εαυτήν:

«Τι δούλεψη να κάμη κανείς στη φτώχεια!... Η μεγαλύτερη καλωσύνη που μπορούσε να τους εκάμη θα ήτον να είχε κανείς στερφοβότανο να τους δώση. (Θε μ', σχώρεσε με!) Ας ήτον και παλικαροβότανο! επέφερε.* Γιατί κάνει όλο κοριτσάκια, κι αυτή η φτωχιά!... Θαρρώ πως έχει πέντ' έξι ως τώρα. Δεν ξέρω αν της έχη πεθάνει κανένα... απ' αυτά τα εφτάψυχα!»

Είχεν ερευνήσει, τω όντι, επί χρόνους πολλούς, εις τα βουνά και τας φάραγγας, όπως εύρη «παλικαροβότανο» διά την κόρην της, αλλ' εκείνο το οποίον της είχε δώσει δεν επέτυχεν εξ εναντίας, ενήργησε μάλλον ως «κοριτσοβότανο». Και όμως εις αυτήν άλλοτε, όταν της το έδωκεν η ανδραδέλφη της, είχε τελεσφορήσει, διότι έκαμε τέσσαρας υιούς, και μόνον τρεις θυγατέρας. Όσον αφορά το «στερφοβότανο», ο πνευματικός τής είχεν ειπεί προ χρόνων ότι είναι μεγάλη αμαρτία.

Πριν φθάση εις την θύραν του κήπου, καθώς κατήρχετο τον δρομίσκον της κλιτύος, είδεν ότι ο Γιάννης ο Περιβολάς δεν ευρίσκετο εντός του κήπου, αλλ' ήτο την στιγμήν εκείνην εις τον γειτονικόν αγρόν, τον οποίον είχε φαίνεται ενοικιάσει ως κολλήγας από τον γείτονα. Ο αγρός ήτον σπαρμένος κριθήν λίαν χλοάζουσαν και σπιθαμιαίαν ήδη, έκειτο δε επί χαμηλοτέρου από τον κήπον επιπέδου, εις ύψος γόνατος. Ο Γιάννης, σκυμμένος εις μίαν άκρην του αγρού, ως φαίνεται, εβοτάνιζεν, ήτοι εξερίζωνε τ' άσχημα χόρτα και τα ζιζάνια ανάμεσα εις το σπαρτόν, ενόσω ήτο ακόμη ενωρίς, και ο ήλιος έδυεν ήδη. Ευρίσκετο πέραν της άλλης άκρας του κήπου, και όταν η Γιαννού επλησίασεν εις την θύραν του περιβόλου, δεν τον έβλεπε πλέον, κρυπτόμενον όπισθεν του πυκνού φράκτου, εις ικανήν απόστασιν, ώστε δεν ημπόρεσε να του φωνάξῃ μακρόθεν την καλησπέραν. Εκείνος, κύπτων, όλος έκδοτος εις την εργασίαν του, ούτε την είδεν.

Η γραία Χαδούλα εισήλθε. Πλησίον της θύρας ήτον η καλύβη, ικανώς λευκάζουσα, με εξωτερικόν όχι πολύ ακμαίον ούτε καθάριον. Εφαίνετο ότι προ πολλού χρόνου δεν είχεν ασβεστωθή, κι εμαρτύρει περί της αρρώστιας της οικοκυράς. Αταξία εργαλείων, χόρτων και δεμάτων υπήρχεν έμπροσθεν ταύτης. Η θύρα ήτο κλειστή. Τα δύο παράθυρα κλειστά. Μόνον εις φεγγίτης με ύαλον υπήρχε προς τα άνω, αλλά διά να φθάση ως εκεί επάνω η Φραγκογιαννού, διά να στηλώση το ανάστημά της και ίδη αν ήτον άνθρωπος μέσα, έπρεπε ν' ανέλθη τας δύο ή τρεις βαθμίδας, και να φθάση εις το μικρόν, άφρακτον σανίδωμα, το καλούμενον «χαγιάτι».

Ενώ εδίσταζεν, αν έπρεπε ούτω να κάμη, ή μάλλον ν' ανέλθη απλώς εις το χαγιάτι και να κρούσῃ την θύραν, ήκουσε φωνάς μικρών κορασίων. Ολίγον παρέκει ήτον το πηγάδι με τον μάγγανον, και δίπλα, η στέρνα, χαμηλή, βαθεία, με τας όχθας μόλις ανεχούσας υπεράνω της επιφανείας της γης. Επάνω εις αυτήν την κτιστήν όχθην, παρά το χείλος της στέρνας, εκάθηντο δύο μικρά κοράσια, το εν ως πέντε ετών, το άλλο ως τριών ετών, και έπαιζαν με μίαν καλαμιάν και με σπάγγον και εν καρφίον δεμένον εις την άκρην, ως να εψάρευαν τάχα εντός της στέρνας.

— Να!... μου έδωκε το σημείο ο Αϊ-Γιάννης, είπε μέσα της, σχεδόν ακουσίως η Φραγκογιαννού, άμα είδε τα δύο θυγάτρια... Τι λευθεριά θα της έκαναν της φτωχιάς, της Περιβολούς, ανίσως έπεφταν μες στη στέρνα κι εκολυμπούσαν!... Να ιδούμε, έχει νερό;

Πλησιάσασα, έκυψε, και είδεν ότι η στέρνα ήτον σχεδόν γεμάτη· ως δύο τρίτα οργυιάς νερού.

— Τι τ' αφήνει εδώ, κείνος ο πατέρας τους, μικρά κορίτσια, είπε πάλιν η Φραγκογιαννού. Τάχα δεν μπορούν να πέσουν και μοναχά τους μέσα;...

Έστρεψεν ανήσυχον βλέμμα προς την καλύβην. Άλλ' αυτή είχε την όψιν ότι δεν υπήρχεν άνθρωπος μέσα.

Εκοίταξε μετά περιεργείας τα δύο κοράσια. Το μεγαλύτερον τούτων ωραίον, ξανθόν, αν και σχεδόν άνιπτον, έκαμνεν ωραίαν εντύπωσιν. Το μικρότερον, χλωμόν, κακονδυμένον, εφαίνετο μάλλον να πάσχη από «ζούραν», ήτοι παιδικόν μαρασμόν.

— Κοριτσάκια, είπεν η Φραγκογιαννού, τι εκάνετε¹ εδώ;... Πού είν² η μάνα σας;

Το μεγαλύτερον κοράσιον απήντησε:

— Πίτι.

— Στο σπίτι, ηρμήνευσεν η γραία. Μα πού στο σπίτι; Εδώ ή στο χωριό;

— Ζεν είναι ζω, είπε πάλιν το μικρόν.

Φαίνεται ότι εξετέλει εντολήν του πατρός της, μη θέλοντας να ενοχλώσιν οι διαβάται την άρρωστην. Αύτη, άλλως, ευρίσκετο πράγματι εντός της καλύβης, καίτοι τα παράθυρα ήσαν κλειστά, ίσως διά να μη την βλάπτη ο εσπερινός αήρ του ρεύματος. Φαίνεται ότι ο σύζυγός της προ ολίγου μόνον είχε κατέλθει εις τον γειτονικόν αγρόν, προς μικράν συμπληρωτικήν εργασίαν, και είχεν οκνήσει* ή νομίσει περιπτόν να κλείση και την θύραν του περιβόλου του λαχανοκήπου.

Η γραία Χαδούλα ηρώτησε και πάλιν:

— Κι είναι στο χωριό, η μάνα σας; Και σεις πώς είστε 'δω μοναχά σας;

— Είναι πατέλας ζω, είπεν η μικρά.

— Πού;

— Εκεί κάτω, έδειξεν η μικρά.

— Και τι κάνει;

Η παιδίσκη έσειε τους ώμους. Δεν ήξευρε τι να είπη. Τέλος επρόφερεν:

— 'Έχει ζ'λεια' (έχει δουλειά).

— Πώς σε λένε, κορίτσι μου;

Η γυνή η άρρωστη είχεν αφήσει βραχνήν κραυγήν, κι έτρεξε να κατέλθη τα δύο ή τρία λίθινα σκαλοπάτια της εισόδου, παραπατούσα και μόλις δυναμένη να βαδίζη εκ της αδυναμίας. Πριν αύτη φθάση πλησίον της στέρνας, η Γιαννού είχε πιάσει το μικρότερον κοράσιον, το οποίον της εφαίνετο μάλλον πνιγμένον ήδη, και το έσυρε βραδέως προς τα έξω, με την κεφαλήν πάντοτε επίστομα εις το νερόν. Είτα σηκώσασα το μικρόν σώμα, αφού απέθεσε τούτο επί της λιθίνης κρηπίδος, έκυψε κι έπιασε την άλλην κορασίδα, την μεγαλυτέραν. Την έδραξεν από το κράσπεδον του φορέματος της, και από τον ένα πόδα, κι ενώ ετράβα προς τα άνω το σώμα, η κεφαλή έμενε κάτω, όσον το δυνατόν μακροτέραν ώραν εντός του νερού.

Τέλος η μήτηρ είχε φθάσει πλησίον της σκηνής, και η Φραγκογιαννού έσυρεν αποφασιστικώς το σώμα προς τα έξω. Απέθηκε τούτο πλησίον του άλλου σώματος.

Τα δύο μικρά πλάσματα εφαίνοντο αναίσθητα.

Η Φραγκογιαννού μετά προσπαθείας, ψάξασα με τους πόδας εις το νερόν, ανεύρεν επί της μεσημβρινής πλευράς το στόμιον της στέρνας, το φραγμένον διά πλατείας σανίδος με υψηλήν ως κοντάριον λαβήν, και πατήσασα το ένα πόδα επί της εσοχής εκείνης του τοίχου ανήλθε μετά κόπου εις την κρηπίδα όλη στάζουσα.

— Είδες! Δεν το εσυλλογίστηκα! ανέκραξεν επιδεικτικώς η Φραγκογιαννού. Τάχα δεν έπρεπε να τραβήξω τον κόπανο επάνω, να ξεφράξω την μπούκα, για ν' αδειάσῃ μονομιάς η στέρνα, πριν πνιγούν τα κοριτσάκια, τα καημένα!

Ήτο αληθές, άλλως, ότι δεν το είχε σκεφθή. Πλην υπάρχει υποκρισία και εν τη ειλικρινείᾳ.

Η Φραγκογιαννού ετίναξε τα κράσπεδα* των ενδυμάτων της, τα διάβροχα,* και ρίπτουσα βλέμμα επί τα δύο αναίσθητα σώματα, ήρχισεν εν βίᾳ και σπουδή να λέγη:

— Κρέμασμα ανάποδα θέλουνε... Χτύπημα με το καλάμι, για να ξεράσουν μαθές!... Καλά που είναι γλυκό το νερό... Πού είναι ο άνδρας σου, χριστιανή μου;... Έτσι τ' αφήνουν, μικρά κορίτσια, μοναχά τους, να παίζουν με το νερό της στέρνας;... Καλά που ήρθα! Ο Θεός μ' έστειλε... Από τον Ανάγυρο έρχομαι, απ' τον ελιώνα... Καλά που ήτον η πόρτα του μπαχτσέ ανοικτή!... Πού 'ναι ο άνδρας σου; Πού 'ν τος; Ό, τι μπήκα απ' την πόρτα, ακούω μπλουμ! Τρέχω... Τι να ιδώ! Δεν πρόφθασα... Ούτε ήξευρα

Και συγχρόνως ητοιμάζετο να φύγη, και συνάμα έστρεφε τον κανθόν* του όμματος προς την στέρναν, διά να ιδή αν διήρκει η αγωνία.

Ανέλαβε το καλάθι της, το οποίον είχεν αποθέσει κατ' γης, και απεμακρύνθη δύο βήματα.

Τα δύο μικρά πλάσματα ήσπαιρον* μέσα εις το νερόν. Η μικρά είχε βυθισθή ήδη. Η μεγαλύτερα επάλαιε.

Μετ' ολίγα δευτερόλεπτα, η γραία ήκουσεν όπισθέν της κρότον θύρας ανοιγομένης και ασθενή φωνήν.

Εστράφη. Η θύρα της καλύβης είχεν ανοιχθή. Η άρρωστη γυνή, η μήτηρ των δύο κορασίων, ωχρά, και τυλιγμένη με μαλλίνη σινδόνα, ομοία με φάντασμα, ίστατο εις το χάσμα της θύρας.

— Τι είναι; είπε μετά τρόμου η πάσχουσα γυνή.

Τότε η Φραγκογιαννού, με μεγάλην ετοιμότητα, καθώς ίστατο ορθία, δύο βήματα προς την στέρναν, έρριψε το καλάθι της κάτω, το οποίον είχεν αναλάβει αρτίως,* και άρχισε να τρέχη, να πηδά, και να φωνάζη:

— Τα κορίτσια!... Τα κορίτσια!... Πέσανε μέσα!... Κοίταξε!... Δεν έχετε το νου σας, χριστιανοί!... Πώς κάμανε;... Και τ' αφήνετε μοναχά τους, κοντά στη στέρνα, νερό γεμάτη!... Καλά που βρέθηκα!... Να, τώρα πέρασα κι εγώ... Ο Θεός μ' έστειλε!

Κι εν τω άμα κύψασα και αφαιρέσασα εν ακαρεί την φουστάνα της, μείνασα με την λεγομένη «μαλλίναν», την εν είδει μεσοφορίου, απορρίπτουσα τας πατημένας χονδράς εμβάδας, μείνασα με τας κάλτσας τας τρυπημένας εις την πτέρναν, ερρίφθη βαρεία, μετά πατάγου μέσα εις το νερόν της στέρνας.

Η γυνή η άρρωστη είχεν αφήσει βραχνήν κραυγήν, κι έτρεξε να κατέλθη τα δύο ή τρία λίθινα σκαλοπάτια της εισόδου, παραπατούσα και μόλις δυναμένη να βαδίζη εκ της αδυναμίας. Πριν αύτη φθάση πλησίον της στέρνας, η Γιαννού είχε πιάσει το μικρότερον κοράσιον, το οποίον της εφαίνετο μάλλον πνιγμένον ήδη, και το έσυρε βραδέως προς τα έξω, με την κεφαλήν πάντοτε επίστομα εις το νερόν. Είτα σηκώσασα το μικρόν σώμα, αφού απέθεσε τούτο επί της λιθίνης κρηπίδος, έκυψε κι έπιασε την άλλην κορασίδα, την μεγαλυτέραν. Την έδραξεν από το κράσπεδον του φορέματος της, και από τον ένα πόδα, κι ενώ ετράβα προς τα άνω το σώμα, η κεφαλή έμενε κάτω, όσον το δυνατόν μακροτέραν ώραν εντός του νερού.

Τέλος η μήτηρ είχε φθάσει πλησίον της σκηνής, και η Φραγκογιαννού έσυρεν αποφασιστικώς το σώμα προς τα έξω. Απέθηκε τούτο πλησίον του άλλου σώματος.

Τα δύο μικρά πλάσματα εφαίνοντο αναίσθητα.

Η Φραγκογιαννού μετά προσπαθείας, ψάξασα με τους πόδας εις το νερόν, ανεύρεν επί της μεσημβρινής πλευράς το στόμιον της στέρνας, το φραγμένον διά πλατείας σανίδος με υψηλήν ως κοντάριον λαβήν, και πατήσασα το ένα πόδα επί της εσοχής εκείνης του τοίχου ανήλθε μετά κόπου εις την κρηπίδα όλη στάζουσα.

— Είδες! Δεν το εσυλλογίστηκα! ανέκραξεν επιδεικτικώς η Φραγκογιαννού. Τάχα δεν έπρεπε να τραβήξω τον κόπανο επάνω, να ξεφράξω την μπούκα, για ν' αδειάση μονομιάς η στέρνα, πριν πνιγούν τα κοριτσάκια, τα καημένα!

Ήτο αληθές, άλλως, ότι δεν το είχε σκεφθή. Πλην υπάρχει υποκρισία και εν τη ειλικρινείᾳ.

Η Φραγκογιαννού ετίναξε τα κράσπεδα* των ενδυμάτων της, τα διάβροχα,* και ρίπτουσα βλέμμα επί τα δύο αναίσθητα σώματα, ήρχισεν εν βίᾳ και σπουδή να λέγη:

— Κρέμασμα ανάποδα θέλουνε... Χτύπημα με το καλάμι, για να ξεράσουν μαθές!... Καλά που είναι γλυκό το νερό... Πού είναι ο άνδρας σου, χριστιανή μου;... Έτσι τ' αφήνουν, μικρά κορίτσια, μοναχά τους, να παίζουν με το νερό της στέρνας;... Καλά που ήρθα! Ο Θεός μ' έστειλε... Από τον Ανάγυρο έρχομαι, απ' τον ελιώνα... Καλά που ήτον η πόρτα του μπαχτσέ ανοικτή!... Πού 'ναι ο άνδρας σου; Πού 'ν' τος; Ό, τι μπήκα απ' την πόρτα, ακούω μπλουμ! Τρέχω... Τι να ιδώ! Δεν πρόφθασα... Ούτε ήξευρα

πως είσ' εδώ. Σε είχα στο χωριό πως βρίσκεσαι... Είχα μάθει πως ήσουν άρρωστη... Την τρομάρα που πήρα!... Τώρα, κρέμασμα ανάποδα, και γλήγορα... Δεν πιστεύω να είναι καλά πνιγμένα... Πού 'ναι... τος ο άνδρας σου; Πού 'ν' τος;

Και δράξασα μετά βίας το εν σώμα, το μικρότερον, περί του οποίου ήτο σχεδόν βεβαία ότι ήτο νεκρόν ήδη, το μετέφερε πλησίον ενός δένδρου, διά να το κρεμάσῃ ανάποδα, ως έλεγε.

Νέα Ελληνική Λογοτεχνία (Β Λυκείου) - Βιβλίο Μαθητή (Εμπλουτισμένο)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

ΘΕΜΑ Α

A.1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο της 5ης ,6ης και 7ης παραγράφου του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1» σε περίπου 80-100 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B.1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως σωστές ή λανθασμένες, σύμφωνα με το «ΚΕΙΜΕΝΟ 1» :

1. Το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού εκδηλώνεται τόσο σε επίπεδο σωματικής όσο και σε επίπεδο λεκτικής βίας.
2. Η Πανεπιστημιακή απόδοση και η μετέπειτα κοινωνική ανέλιξη ενός ατόμου , που έχει δεχτεί σχολικό εκφοβισμό επηρεάζεται ελάχιστα έως και καθόλου.
3. Το σχολείο είναι ο κατεξοχήν αρμόδιος φορέας για την περιστολή του σχολικού εκφοβισμού.
4. Μια θετική αυτοεικόνα που χτίζει το παιδί από την οικογένεια δε σημαίνει ταυτόχρονα ότι έχει την ικανότητα να ανθίσταται περισσότερο σε εκφοβιστικές συμπεριφορές , που λαμβάνουν χώρο στο σχολικό περιβάλλον.
5. Η επιθετική συμπεριφορά , που αναπτύσσει το παιδί- θύτης είναι σχεδόν ταυτόσημη με την ανασφάλεια, που εκείνο με τη σειρά του βιώνει και αποτελεί μια λανθασμένη εκδήλωσή αυτής.

Μονάδες 10

B 2.a. «Πώς μπορεί ο γονιός να προστατεύσει το παιδί από το να εκτεθεί σε αυτό το είδος βίας και να την υποστεί; Άλλα και ποιοι είναι οι παράγοντες που ωθούν αντίστοιχα ένα παιδί στο να ασκήσει οργανωμένη βία σε κάποιο συμμαθητή ή συνομήλικο;» :Να εξετάσετε τη λειτουργικότητα των

ερωτήσεων , που διατυπώνονται στο «KEIMENO 1». Τι επιτυγχάνει η συγγραφέας με αυτή την εκφραστική επιλογή ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα ;

Μονάδες 7

B.2.β. Στο «KEIMENO 2» περιλαμβάνεται η χρήση παραδειγμάτων και στατιστικών στοιχείων. Να επισημάνετε ορισμένα από αυτά με παραπομπές και να θίξετε τη λειτουργία τους, στο πλαίσιο του εν λόγω κειμένου.

Μονάδες 8

B.3. Με βάση το περιεχόμενο του «KEIMENOY 2» , να καταδείξετε τις μορφές , τις οποίες μπορεί να λάβει η έμφυλη βία και στη συνέχεια να δώσετε την προσωπική σας άποψη για τους τρόπους , με τους οποίους είναι πιθανόν να περιοριστεί(150 -200 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1. Στο απόσπασμα από το λογοτεχνικό «KEIMENO 3» «Η Φόνισσα», του Παπαδιαμάντη, να εντοπίσετε τρείς αφηγηματικούς τρόπους , οι οποίοι προσδίδουν ζωντάνια και παραστατικότητα . Έπειτα, να τεκμηριώσετε τη θέση σας επισημαίνοντας τη λειτουργία καθενός ξεχωριστά.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ.1.Σε μια ημερίδα , που διοργανώνει ο δήμος σας με θέμα «Η έξαρση της βίας και της εγκληματικότητας στη σύγχρονη εποχή», καλείστε να αναλύσετε τα αίτια ,που οδηγούν τους ανθρώπους στην εκδήλωση βίαιων πράξεων και κατόπιν να επισημάνετε τον πρωτεύοντα ρόλο, που διαδραματίζει η οικογένεια, όσον αφορά στην περιστολή ανάλογων παθογενών φαινομένων(350-450 λέξεις).

Μονάδες 30